

ГІАЛГІАЙ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

**«Библиотечни гІулакхахи документа ца хилча яргїоачаца
экземплярахи» долча ГІалгІай Республика Закона хувцамаш
юкьедахъара хъакъехъа**

**ТІаййцад
ГІалгІай Республика
Халкъа Гуллама**

2021 шера 16 ноябре

Статья 1

«Библиотечни гІулакхахи документа ца хилча яргїоачаца
экземплярахи» долча, 2008 шера 31 декабрерча №42-РЗ йолча ГІалгІай
Республика Закона (газет «Сердало», 2009, 13 январе; газет «ГІалгІайче»,
2011, 6 октябре; 2012, 8 ноябре; 2015, 2 апреле; Официальни бокъон хоама
интернет-портал (www.pravo.gov.ru), 2015, 14 декабре; 2016, 29 декабре;
интернет-газет «ГІалгІайче» (www.gazetaingush.ru), 2020, 3 феврале,
30 июне) юкьехъо Іобелгалдаь хувцамаш:

1) 9 статьяйна ТІатохар де ер чулоацам болча 11² пунктаца:

11²) документаш книжни памятникаша дІалархІара декхарашта
экспертиза кхоачашъе, иштта книжни памятникий реестре долча
сведенешка хувцамаш юкьедахъара декхарашта (дІахо – книжни
памятникашта экспертиза), укх Закона 18¹ статьяс белгалъяьча аргІанца;»;

2) статья 18¹ укх редакце дІаязье:

«Статья 18¹. Книжни памятникаш

1. Книжни памятникаш да, къаман библиотечни фонда къаьстта
маьхалера дакъа.

Книжни памятникаш декъалуш да, цаІ мара доацача книжни
памятника а книжни памятникашта – коллекцешта а, уж документаш
цхъана вІашагІтехача мара книжни памятника куц а ца хулаш, шоаш
хъахилара, тайпай бувзамца е кхыча белгалонашца мара.

2. Книжни памятникашца да:

1) деррига а кулг-кара яздаь книжкаш, XVIII шерага кхаччалца
хоаддаме хъадаь дола;

2) масе а тайпара кепайоазон изданей экземпляраш, 1830 шера
хоаддаме арахийца дола;

3) боккхача син-кхетама, рузкъан маьхале долаш а шоай рузкъан маьхала дола исторически, Илман, культурни лоархIамага диллача лакхача маьхале дола, кхыдола кулг-кара яздаь книжкаш, кепайоазон изданеш, кхыдолча документий коллекцеш, культура даькъе йолча кхоачашдара Iаьдала федеральни органо дIачIоагIьеча, книжни памятникий реестрах йолча Положенеца.

3. Паччахьалкхен а муниципальни а библиотекашка, дешара, Илман а кхыйолча паччахьалкхен а муниципальни а организацией фондашка лорадеш ухкаду книжни памятникаш, паччахьалкхен учете оттаде дезаш да.

Кхыча юридически лицай, иштта физически лицай доалахьа долча книжные памятникашта, регистраци яр могаду, книжни памятникий реестре белгалбаьча наьха лоIамах, укх статьяй 4 – 7 доакъоша белгалъяьча аргIанца нийса.

4. Книжни памятникашта паччахьалкхен учет ярца да:

1) книжни памятникашта экспертиза дIаяхьар;

2) книжни памятникех дола сведенеш книжни памятникий реестре чудахьар, цу даькъе книжни памятникашка – коллекцешка дола документаш а долаш, книжни памятник доалахо е из ший доалахьа долчох дола сведенеш а долаш;

3) книжни памятникий реестре книжни памятникашта регистраци яр;

4) книжни памятникий реестре книжни памятниках долча сведенешта хувцамаш юкъедахьар;

5) книжни памятникий реестрера книжни памятникаш дIадахар.

5. Книжни памятникашта экспертиза елга кхоачашду, книжни памятникий реестрах йолча Положенеца нийса. Книжни памятникашта экспертиза яра хан-юкъ белгалъю, книжни памятникий реестрах йолча Положенеца.

Книжни памятникашта экспертиза елга кхоачашду, укх статьяй 3 даькъа хьалхарча абзаце белгалъяьча, библиотекай уполномоченни йолча коллегиальни органаша, белгалъяьча библиотекай фондашка лорадеш ухкадеча документий хьакъехьа. Уполномоченни йола коллегиальни органаш вIашагIйохкара а иштта царна юкъебоагIача наьха квалификацех дIадехараш а белгалду книжни памятникий реестрах йолча Положенеца.

Книжни памятникех йолча реестра Положенеца оттаяьча аргIанца нийса, центральни библиотека коллегиальни органо, центральни библиотека доал деча доазон боараме дIахьу книжни памятникашта экспертиза, библиотека фондашка долча документий хьакъехьа, укх статьяй 3 даькъа хьалхарча абзаце белгал ма дарра, цига укх пункта шоллагIча абзаце белгалъяь уполномоченни коллегиальни орган вIашагIйолла а (е) хьае а аьттув ца хилча.

Укх статьяй 3 даькъа шоллагIча абзаце белгалбаьча наьха доалахьа долча книжни памятникашта экспертиза елга кхоачашду, цу наха еннача заявленех, укх статьяй 3 даькъа хьалхарча абзаце белгалъяьча библиотекай коллегиальни органанша. Укх статьяй 3 даькъа шоллагIча абзаце

белгалбаъча наъха доалахъа долча книжни памятникашта экспертиза елга кхоачашду, договорни кийлен тIа, книжни памятникий реестрах йолча Положенеца белгал ма дарра.

Книжни памятникашта экспертиза дIаяхъар чакхдалара чакххенца оттаю, йоазон экспертни чаккхе (дIахо – экспертни чаккхе), книжни памятникий реестрах йолча Положенеца белгал ма дарра.

Экспертни чакххенца хила деза, тохкам беш дола документ книжни памяникаца дIалархIарах е цох дола сведенеш книжни памятникий реестре хувцара кийле хиларах е ца хиларах.

Документаш книжни памятникех лархIар кхоачашду, экспертни чакххен кийлен тIа, юридически лицо йолча библиотека кулгалхочун, е библиотека ший структурни подразделени йолча организацен кулгалхочун амарца, укх статьяй 3 дакъа хьалхарча абзаце белгал ма дарра, белгалъяъча библиотекай фондашка долча документий хьакъехъа.

Укх статьяй 3 дакъа шоллагIча абзаце белгалбаъча наъха доалахъа дола документаш, книжни памятникашца дIалархIар кхоачашду, книжни памятника экспертиза дIайихъача, юридически лицо йолча библиотека кулгалхочун, е библиотека ший структурни подразделени йолча организацен кулгалхочун амарца.

6. Книжни памятникех дола сведенеш, книжни памятникех йолча реестре чудахъар, цу дакъе книжни памятникий - документий коллекцех, кхоачашду белгалдаъ книжни памятникаш доала кIала долча е доалахъа долча наха шоаш, Российски паччахьалкхен библиотека официални сайте тIа хоам бара-телекоммуникационни сете «Интернет» йола кеп хьал а юзаш.

Книжни памятникех дола сведенеш, книжни памятникех йолча реестре чудахъара аргIа, книжни памятникех долча сведенеш оттам, книжни памятникех дола сведенеш книжни памятникех йолча реестре чудахъара кепаш, белгалъяъча кепашца долча документий перечень, книжни памятникех йолча реестра оттам, Российски паччахьалкхен библиотека официални сайте тIа хоам бара-телекоммуникационни сете «Интернет» йола белгалю, книжни памятникех йолча реестрах йолча Положенеца.

7. Книжни памятникех йолча реестре регистраци елга а книжни памятникех йола реестр лелаяр а кхоачашду, Российски паччахьалкхен библиотеко, книжни памятникех йолча реестрах йолча Положенеца оттаяъча аргIах.

Книжни памятникех йолча реестре регистраци ярца да, хIара книжни памятника уникални идентификационни таърахъ даларца, цу дакъе книжни памятник-коллекци йолча чудоагIача, хIара документа уникални идентификационни таърахъ даларца.

Документа книжни памятника статус енна хул, цунна уникални идентификационни таърахъ книжни памятникий реестре дIаязъяъча дийнахъа денз.

8. Книжни памятник реестра книжни памятник юкье ца хьош дитара кийле хинна отт:

1) тохкам беш дола документ книжни памятник хиларах бола чулоацам экспертни чаккхенца ца хилча;

2) укх статьяй 5 дакъа ворхлагача а бархлагача а абзацашка белгалдаь дола библиотека е кхийолча организацен документ книжни памятник хилар длархларах дола приказ ца хилча;

3) книжни памятникех дола сведенеш реестре чудахьара йолча кепаци датохаш дола документаш ца хилча.

9. Книжни памятникый реестре книжни памятника регистраци ца еш йитарах хоам длабохийт, Российски паччахьалкхен библиотеко, книжни памятникый реестре сведенеш чудихьача дийнахьа денз 30 доалача юкье, укх статьяй 6 дакъаца нийса, книжни памятникех йолча реестрах йолча Положенеца белгалъяьча арганца нийса.

10. Книжни памятникый реестре книжни памятниках долча сведенешта хувцам юкьебахьар кхоачашду, Российски паччахьалкхен библиотеко, книжни памятник шоай доала кала е доалахьа долча наха, тешал ду документаш а долаш, юбелгалъяь кийленаш хилча:

1) книжни памятника экспертиза яра чаккхенашца, книжни памятника физически куцаш хувцаденналга оттадаь хилча (книжни памятник хлаак хилар ца аьрхача):

2) книжни памятника экспертиза яра чаккхенашца, книжни памятника авторство, книжни памятник хьадаь ха а моттиг а хувцаенна хилча, цун оттам хувцабелча;

3) книжни памятник доала кала хилар хувцаделча е цун долахо хувцавелча;

4) книжни памятника реестре, книжни памятниках долча сведенешта юкье хувцамаш юкьедахьарах бола, законни низаца члоагбенна судебни соцам хилча.

11. Книжни памятникый реестре, книжни памятниках долча сведенешта хувцам юкьебахьара декхарашта, книжни памятник доала кала долчун е доалахочун лоламах (цун доалахьа долча книжни памятника хьакъехьа), Российски паччахьалкхен библиотека (книжни памятникый реестре регистраци яьча дерригача книжни памятникый хьакъехьа) экспертиза елга кхоачашду, книжни памятникый реестрах йолча Положенеца оттаяьча арганца нийса.

Книжни памятниках долча сведенеш, книжни памятникый реестре даннейх хувцамаш юкьедахьара аргла, кеп белгалъяьча документий кепаци датоха перечень белгалю книжни памятникый реестрах йолча Положенеца.

12. Книжни памятникаш книжни памятникый реестре юкьера дладаха йиш яц, укх статьяй 2 дакъе белгалдаьраш ца лаьрхача, иштта книжни памятник доадаь моттиг хилча, из дохадича, книжни памятник книжни памятникый реестрера дладаккхарах бола, законни низаца члоагбенна судебни соцам хилча мара.

Книжни памятникаш, книжни памятникий реестрера дІадахар кхоачашду, Российски паччахьалкхен библиотеко, культура дакъе кхоачашдара Іаьдала федеральни органа соцамах, книжни памятникий реестрах йолча Положенеца оттаяьча арІанца нийса. Нагахьа санна книжни памятникаш, книжни памятникий реестре юкъера дІадахарах законни низаца чІоагІбенна судебни соцам хилча, книжни памятникий реестрера дІадахар кхоачашду, Российски паччахьалкхен библиотеко, белгалбаьча судебни соцама кІийлен тІа.

Книжни памятник, книжни памятникий реестрера дІадаьккха лоархІ, книжни памятникий реестре книжни памятник дІадаккхарах йоазув даьча хана денз, книжни памятник книжни памятникий реестрера дІадаккхара кІийле белгал а еш. Нагахьа санна книжни памятник, книжни памятникий реестрера дІадаккхар укх статьяй 2 дакъа нийса ца хиларах дале, документа книжни памятника статус дІайоал.

Книжни памятник, книжни памятникий реестрера дІадаьккхача, книжни памятника регистраци еча хана дІаденна уникални идентификационни таьрахь дІадаккхац. Книжни памятникий реестрера дІадаьхача книжни памятникех дола сведенеш, царца уникални идентификационни таьрахьах дараш а долаш, книжни памятникий реестрера дІадаха йиш йолаш дац.

13. Книжни памятникий реестр лелаю электронни кепе, дІаоттаю Российски паччахьалкхен библиотека официални сайте тІа, хоам бара-телекоммуникационни сете «Интернет».

Книжни памятникий реестр лелаяра арІа дІаоттаю, книжни памятникий реестрах йолча Положенеца.

14. Книжни памятникий реестре дола сведенеш юкъара тІакхоачача да, Российски Федерацие законодательствос доазув теа сведенеш ца лаьрхІаца, уж мах боацаш дІакхоачийташ а да.».

3) 19 статьяй 2 дакъе дешашта «Российски Федерацие законодательствос укхох» тІехьа тІатохар де дешашца «бераш лорадар цар могашала а (е) уж дегІадахкара зе тохаш болча хоамах, Российски Федерацие законодательствос укхох».

Статья 2

Ер Закон низаца чІоагІденна болх бе долалу, ер официално кепатехача дийнахьа денз.

ГІалгІай Республика
Мехкда

Келаматнаькъан М.М.

г. Магас

2021 шера «25» ноябре

№ 51-РЗ